

ფისკალური საკითხები

სპეციალური სერია ფისკალურ პოლიტიკაზე Covid-19-ზე საპასუხოდ

ეს დოკუმენტი წარმოადგენს ერთ-ერთ სერიული დოკუმენტს, რომელიც მომზადებულია ფისკალურ საქმეთა დეპარტამენტის მიერ, რათა დაეხმაროს წევრებს Covid-19-ით გამოწვეული საგანგებო მდგომარეობის გამკლავებაში. ამ დოკუმენტში გამოთქმული შეხედულებები ეკუთვნის საერთაშორისო სავალუტო ფონდის თანამშრომლებს და შეიძლება არ ემთხვეოდეს საერთაშორისო სავალუტო ფონდის, მისი აღმასრულებელი საბჭოს, ან მენეჯმენტის შეხედულებებს.

ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობა შემოსავლების ადმინისტრაციებისათვის

ეს ნაშრომი წარმოადგენს სახელმძღვანელოს იმის შესახებ, თუ როგორ უნდა უზრუნველყონ შემოსავლების ადმინისტრაციებმა თანამშრომელთა და გადასახადის გადამხდელთა დაცვა, Covid-19-ით გამოწვეული კრიზისის სხვადასხვა ფაზაში, საშემოსავლო სისტემების მუშაობის შენარჩუნებით. მათ დროულად უნდა იმოქმედონ, რათა:

- დაგეგმონ, ორგანიზება და იმპლემენტაცია გააკეთონ საჭირო მიდგომების, რომ მართონ ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობა COVID-19-ით გამოწვეული კრიზისის შედეგების შესაძლო სცენარების პირობებში. დაბალი და საშუალო შემოსავლების მქონე ქვეყნებში, შემოსავლების ადმინისტრაციებს შეიძლება არ ჰქონდეთ ძლიერი ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის გეგმები. ხოლო, მათ, ვისაც აქვთ ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის გეგმები, დასჭირდებათ შეიტანონ მნიშვნელოვანი შესწორებები ამ უპრეცედენტო, გლობალური ჯანმრთელობის კრიზისზე საპასუხოდ, იმ მძიმე შედეგების გათვალისწინებით, რაც მოყვა საჯარო და კერძო სექტორის ჩაკეტვას. თუ შემოსავლების ადმინისტრაციას არ გააჩნია ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის გეგმა, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ექნება რიგი ზომების გატარებას ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის უზრუნველსაყოფად. აღნიშნული ზომების გატარების პერიოდი და მასშტაბი დამოკიდებული იქნება იმაზე, რა დონეზეა პანდემია რა ინფრასტრუქტურა არსებობს ქვეყანასა და ადმინისტრაციაში.

- უზრუნველყონ შემოსავლების შეგროვების უწყვეტობა და ადმინისტრაციების ფუნქციონირება, რათა ხელი შეუწყონ კრიზისის წინააღმდეგ, მთავრობის მიერ მიღებული საპასუხო ზომების იმპლემენტაციას და დაფინანსებას. COVID-19-ის საპასუხოდ მიმართული, მრავალფეროვან და მრავალრიცხოვან მოქმედებათა მართვა მოითხოვს დროულად გადაწყვეტილებათა მიღებას და იმპლემენტაციას, აგრეთვე, მუდმივად განვითარებად მოვლენებთან ადაპტირებადობას. გამომდინარე იქიდან, რომ შემოსავლების ადმინისტრაცია წარმოადგენს მოწინავე ხაზის მოკავშირეს თითქმის ყველა მოქალაქესთან, მას აკისრია მნიშვნელოვანი როლი, რომ დააწყნარონ შფოთვა გადასახადის გადამხდელთა კანონშესაბამისობისა და ვაჭრობის ხელშეწყობით; საჯარო მომსახურების გაწევით პრიორიტეტულობის გათვალისწინებით და მთავრობათა მიერ შემუშავებული საპასუხო ზომების მყისიერად იმპლემენტაციით ეკონომიკის მხარდაჭერით.

წარმოდგენილი დოკუმენტი მოიცავს კუზირისის სამართავად საჭირო მოქმედებათა ფართო სპექტრს. ამიტომ, შემოსავლების ადმინისტრაციებმა თითოეული შემოთავაზებული ქმედება უნდა განიხილოს და შეაფასოს საკუთარი მიმდინარე და მომავალში მოსალოდნელი მდგომარეობის გათვალისწინებით. აქედან გამომდინარე, წარმოდგენილი დოკუმენტი არ მოგვითხრობს იმას, თუ როგორ უნდა განვითარდეს ბიზნეს-პროცესების გეგმა. იგი შემუშავებულია, რათა დაეხმაროს შემოსავლების ადმინისტრაციებს კრიზისის წინააღმდეგ სწრაფად რეაგირებაში და ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის უზრუნველყოფაში. იმ ადმინისტრაციებს, რომელთაც უკვე აქვთ ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის გეგმა, ამ დოკუმენტში შეიძლება ნახონ ისეთი ზომები, რომელიც გამოადგებათ იმ უკვე არსებულ გეგმაში ცვლილებების შესატანად. ხოლო, იმ ადმინისტრაციებს, რომელთაც ჯერ არ აქვთ ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის გეგმა, წარმოდგენილი დოკუმენტი მომავალში იქნება ხელშემწყობი აღნიშნული გეგმის განვითარებისათვის.

წარმოდგენილ დოკუმენტთან დაკავშირებული კითხვები და კომენტარები, გთხოვთ გაგზავნოთ შემდეგ მისამართზე: cdsupport-revenue@imf.org.

წარმოდგენილი დოკუმენტი მოიცავს შემოსავლების ადმინისტრაციების მიერ COVID-19-ის წინააღმდეგ, მიმდინარე პერიოდში საპასუხო ზომებს და მიმოიხილავს საერთაშორისო სავალუტო ფონდის სახელმძღვანელოს, რომელიც ადაპტირებულია მიმდინარე კრიზისისათვის დამახასიათებელ გარემოებებზე საპასუხოდ. სპეციფიკური ზომები მოცემულია ორი მთავარი ქვესათაურის ქვეშ: (I) პრიორიტეტული ქმედებების დაგეგმვა და იმპლემენტაცია; (II) COVID-19-ით გამოწვეული შედეგების უწყვეტი მართვა და ჩვეულ მდგომარეობაში გადასასვლელად მომზადება.

I. პრიორიტეტული ქმედებების დაგეგმვა და იმპლემენტაცია

თანამშრომელთა და გადასახადის გადამხდელთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, აგრეთვე შემოსავლების ადმინისტრაციების ყველაზე მნიშვნელოვანი პროგრამებისა და სერვისების განსაზღვრა წარმოადგენს მთავარ საფეხურებს კრიზისის სამართავად. Covid-19-ის შემთხვევაში, თანამშრომელთა და მომხმარებელთა/გადამხდელთა შორის ფიზიკური ურთიერთობის შემცირება წარმოადგენს ყველაზე მნიშვნელოვან მოთხოვნას უსაფრთხოების თვალსაზრისით. საერთაშორისო მიწოდების ჯაჭვის შენარჩუნება, სასაზღვრო კონტროლის გავლით საქონლის სწრაფი დამუშავებით, უმნიშვნელოვანესია კრიზისის მოსაგვარებლად. გადასახადების დაბრუნება და ფინანსური დახმარება წარმოადგენს პოტენციურად ძალიან მნიშვნელოვან სერვისს, რადგან როგორც ფიზიკურ პირებს, ისე კომპანიებსაც შეიძლება დაჭირდეთ დახმარება თავის გადასარჩენად და საქმიანობის გასაგრძელებლად. სხვა სერვისები, რომელიც დაკავშირებულია მაგ., საბაჟო უსაფრთხოებასა და კონტროლთან, უნდა შენარჩუნდეს, თუმცა შეიძლება, დროებით იქნას დაშვებული ნაკლები სიმკაცრე. ამასთანავე, კრიზისის განსამკლავებლად, მთავრობათა მიერ ფიზიკური პირებისა თუ ბიზნესების დასახმარებლად შემუშავებული ზომების დროული იმპლემენტაცია უპირატესად მნიშვნელოვანია.

ადმინისტრაციების მიერ საპასუხო ქმედებათა სახელმძღვანელოდ, აუცილებელია, ადრეულ ეტაპზევე გადაიდგას გარკვეული ნაბიჯები. ეს ნაბიჯები მოცემულია ყუთ N1-ში.

ყუთი N1. ათი უმნიშვნელოვანესი საფეხური ადმინისტრაციათა საპასუხო ქმედებების სახელმძღვანელოდ

1. შემოსავლების ადმინისტრაციის უფროსმა უნდა წარადგინოს და დაამტკიცოს კრიზისის მართვის ჯგუფი. აგრეთვე, მენეჯმენტის თითოეულ დონეზე განსაზღვროს გადაწყვეტილების მიმღები პირები, რომელნიც ადასრულებენ კრიზისის მართვის ჯგუფის მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებს.
2. კრიზისის მართვის ჯგუფის წევრებს შორის, უნდა განისაზღვროს შესაბამისი წარმომადგენლები, რომლებიც იმოქმედებენ როგორც ძირითადი კავშირი შემოსავლების ადმინისტრაციასა და ფინანსთა სამინისტროს (ან მის მსგავს ორგანოს) შორის, რათა წვლილი შეიტანოს შესაბამისი პოლიტიკური დონის გადაწყვეტილებების მიღებაში და მეორეს მხრივ, ამ გადაწყვეტილებათა შესაბამისად, წაუძღვეს COVID-19-ზე საპასუხო ზომათა იმპლემენტაციას შემოსავლების ადმინისტრაციაში.
3. შემოსავლების ადმინისტრაციათა აუცილებელი მნიშვნელობის აქტივობების განსაზღვრა. ეს შეიძლება მოიცავდეს გადასახადების უკან დაბრუნებას, სოციალური დახმარების დარიგებას და ვაჭრობის ხელშეწყობას. მმართველი გუნდი გამუდმებით უნდა აფასებდეს ყოველდღიურად ცვალებად მოვლენებს და უნდა შეძლოს სიტუაციიდან გამომდინარე, შესაბამისი საპასუხო ზომების გატარება.
4. შემოსავლების თვალსაზრისით, გადასახადის გადამხდელთა ყველაზე მნიშვნელოვანი სეგმენტის შერჩევა და მათთვის შესაბამისი სერვისებისა და კანონშესაბამისობის ზომების შემუშავება, რათა შემოსავლების ნაკადი იქნას შენარჩუნებული. სამშრომლო მონიტორინგის სიხშირის გაზრდა, რათა შესაძლებელი იყოს დროული რეაგირება, შემოსავლების ნაკადის შენარჩუნების მაქსიმალურად ხელშეწყობის მიზნით.
5. იმ მხარდამჭერი პროცესების დადგენა, რომელიც აუცილებელია კრიტიკული სერვისების განსახორციელებლად. მაგ., ინფორმაციული ტექნოლოგიების (IT) სისტემების მხარდაჭერა გადასახადების უკან დასაბრუნებლად.
6. აუცილებელი სერვისების გამწევ თანამშრომელთა დადგენა და ამასთანავე, მათი ავადმყოფობის შემთხვევაში, შემცვლელ/სათადარიგო პირთა განსაზღვრა.
7. ალტერნატიული სამუშაო პირობების განხილვა, რაც შეიძლება გახდეს აუცილებელი და მიზანშეწონილი ადმინისტრაციებისათვის. მაგ., სახლიდან მუშაობა.
8. თანამშრომლებთან კომუნიკაცია, როგორც ადრეულ ეტაპზე, ისე მის შემდეგ პერიოდშიც, რათა მოხდეს სამუშაო პროცესების ცვლილებებთან დაკავშირებით ინფორმაციის გაზიარება და თანამშრომელთა უსაფრთხოების დაცვა.
9. სამთავრობო დონეზე კრიზისის მართვის გუნდთან ხშირი კომუნიკაცია, რათა მოხდეს საშემოსავლო ადმინისტრაციების საკითხებისა და შემოსავლების აკრეფის ტენდენციებთან დაკავშირებული ინფორმაციის მათთვის მიწოდება, ხოლო, მეორეს მხრივ, მთავრობების მიერ საგადასახადო პოლიტიკის ცვლილებების შესახებ ინფორმაციის მიღება.
10. ჯანდაცვისა და უსაფრთხოების პროტოკოლის დაცვის უზრუნველყოფა, მათ შორის, შესაბამისი აღჭურვილობის ქონით და ფიზიკური დისტანციის დაცვით, რათა დაცულნი იყვნენ თანამშრომლები და გადასახადის გადამხდელები.

ცხრილი 1 გამოყოფს იმ საკითხებს და მოქმედებებს, რომლებიც შემოსავლების ადმინისტრაციებმა უნდა გაითვალისწინონ Covid-19-ის დროს ბიზნეს-პროცესების უწყვეტობის მართვისას.

ცხრილი 1. საკითხები და შესაძლო ქმედებები Covid-19-ის კრიზისის მართვისათვის

საგადასახადო და საბაჟო საკითხები	შესაძლო ქმედებები	მოსაზრებები
მართვა		
კრიზისის მართვის ჯგუფი (CMG)	<ul style="list-style-type: none"> გადაწყვეტილებების მიღებისთვის და ყოველდღიური საკითხების მოსაგვარებლად, ჩამოყალიბდეს მთავარი მენეჯერებისა და თანამდებობის პირებისგან შემდგარი ჯგუფი, რომლის ხელმძღვანელი იქნება ადმინისტრაციის უფროსი. განხორციელდეს ჯგუფისთვის რეგულარული ანგარიშგება საოპერაციო და პერსონალის საკითხებზე, რათა მოხდეს გადაწყვეტილებების დროულად მიღება. განხორციელდეს მთავრობის დონეზე ანგარიშგება. 	<ul style="list-style-type: none"> მცირე ადმინისტრაციებში ეს უნდა იყოს აღმასრულებელი მენეჯმენტის ჯგუფი. უნდა მოხდეს დროული მოქმედება. ჩატარდეს შეხვედრები საჭიროების შესაბამისად (კრიზისის დასაწყისში, სულ მცირე, ყოველდღიურად). ჯგუფის თითოეული წევრისთვის განისაზღვროს ერთი ან რამდენიმე სარეზერვო თანამშრომელი. ჯგუფისთვის ანგარიში შესაძლოა, მოიცავდეს ინფორმაციას პერსონალის ყოველდღიურ ხელმისაწვდომობაზე, მნიშვნელოვანი მომსახურების მიწოდებაზე, მონაცემებს არსებით და Covid-19-თან დაკავშირებულ ვაჭრობაზე. ჯგუფმა უნდა განახორციელოს შეხვედრები და ანგარიშები დისტანციურად, თუ ოფისები დაკეტილია.
გადაწყვეტილების მიღება	<ul style="list-style-type: none"> განისაზღვროს ბრძანების გაცემის იერარქია, რომელიც დაიწყება ადმინისტრაციის ხელმძღვანელი პირით და დადგინდება საკვანძო გადაწყვეტილების მიმღები პირი უფრო დაბალ მართვის დონეზე. განისაზღვრება უფლებამოსილების დელეგირების შესაძლებლობა საჭიროების შემთხვევაში, რათა განხორციელდეს კრიზისზე დროული რეაგირება. 	
მნიშვნელოვანი ოპერაციების განხორციელებაში ცვლილებებზე გადაწყვეტილების მიღების პროცესი	<ul style="list-style-type: none"> რისკის გაზრდის შესაბამისად, გადაწყვეტილება იქნეს მიღებული პრიორიტეტულ ოპერაციებზე, პერსონალის გადანაწილებაზე, პერსონალის დაცვაზე და ოპერაციების უწყვეტობაზე. 	<ul style="list-style-type: none"> ცვლილებებისთვის საჭიროა დადგენილი პროცესის შემუშავება.
ადამიანური რესურსები/ჯანმრთელობის საკითხები		
გაცდენა	<ul style="list-style-type: none"> შემუშავდეს გეგმა, გაცდენის შემთხვევაში, როგორ ჩანაცვლდება მნიშვნელოვანი პერსონალი. მოხდეს მნიშვნელოვანი პერსონალის დასწრების ყოველდღიური აღრიცხვა. განხორციელდეს შვებულების პოლიტიკის შეფასება და განახლება კრიზისის დროს 	<ul style="list-style-type: none"> ძალზე მნიშვნელოვანია საბაჟო საზღვრებზე მომსახურების მაღალი დონისა და არსებითი პროცესების უზრუნველყოფა, მაგ. ძირითად პორტებში პერსონალის ხელმისაწვდომობა, რათა შეუფერხებლად განხორციელდეს საქონლის, მათ შორის, სამედიცინო აღჭურვილობის, მოწოდება.

	დამატებითი უზრუნველსაყოფად.	მოქნილობის
დისტანციური მუშაობა	<ul style="list-style-type: none"> განისაზღვროს, რომელი ფუნქციების განხორციელება შესაძლებელია დისტანციურად. დისტანციურად მუშაობის პოლიტიკის შემუშავება და დანერგვა. პერსონალის ჯგუფებად დაყოფა; ისინი, ვინც შეძლებენ ფუნქციათა შესრულებას დისტანციურად და ისინი, ვინც ვერ შეძლებენ. 	<ul style="list-style-type: none"> მათ, ვისაც არ შეუძლიათ დისტანციურად მუშაობა, შესაძლოა, იმუშაონ ცვლაში. მოხდეს იმ პერსონალის დისტანციურად მუშაობის საკითხის განხილვა, ვინც ნაკლებად იყენებს ძირითად IT სისტემებს.
პერსონალის უსაფრთხოება	<ul style="list-style-type: none"> იმის განსაზღვრა, თუ როდის უნდა შეწყდეს პირისპირ შეხვედრები გადასახადის გადამხდელთან, მოვაჭრებთან და პერსონალს შორის, რათა შემცირდეს დაავადების რისკი. აუცილებელი პერსონალის დამცავი აღჭურვილობით უზრუნველყოფა. ოფისის დასუფთავების სიხშირის გაზრდა დაავადების გადაცემის რისკის შესამცირებლად. დისტანციური მუშაობის დანერგვა, რამდენადაც ეს შესაძლებელია. თითოეული პერსონალის მუშაობის ადგილის დაფიქსირება. უფრო დაუცველი და რისკის ქვეშ მყოფი პერსონალის იდენტიფიცირება და საჭიროებისამებრ, სამუშაო დატვირთვისა და ადგილის შეცვლა. ფიზიკური დისტანცირებისა და დაინფიცირების რისკის შემცირების ხელშეწყობა, მაგალითად, სადაც შესაძლებელია, დაინერგოს პერსონალის ცვლაში მუშაობა, რათა შემცირდეს ერთ ადგილას მყოფ ადამიანთა რიცხვი. 	<ul style="list-style-type: none"> თუ დამცავი აღჭურვილობა არ არის ხელმისაწვდომი, განიხილოს სამედიცინო საზოგადოების მიერ რეკომენდირებული ღონისძიებების დანერგვა, როგორცაა არასამედიცინო კლასის სახის დაფარვა, ერთ ადგილას ნაკლები პერსონალის განლაგება, სოციალური დისტანცირება.
დასაქმებული დაავადდა	<ul style="list-style-type: none"> მოხდეს ჯანდაცვის ორგანოსთვის ინფორმაციის გადაცემა. სამუშაო ადგილის დეზინფექცია. განისაზღვროს, ვისთან ჰქონდა კონტაქტი დასაქმებულს და მოხდეს მათი თვითიზოლაცია. განხორციელდეს სახლიდან მომუშავე პერსონალის ზოგადი კეთილდღეობის მონიტორინგი. 	<ul style="list-style-type: none"> ავადმყოფ დასაქმებულების საკითხთან დაკავშირებით პროტოკოლის არსებობა, გაამარტივებს პროცესს.
აუცილებელი მომსახურების სახეები და პროგრამები		
აუცილებელი მომსახურების მიწოდება	<ul style="list-style-type: none"> ჯგუფი დაადგენს მომსახურების იმ სახეებს, რომლებიც შეუფერხებლად უნდა განხორციელდეს, რათა უზრუნველყოფილი იყოს შემოსავლების მობილიზაცია, ტრანსსასაზღვრო ვაჭრობა და სხვა მნიშვნელოვანი ფუნქციების განხორციელება. განისაზღვროს აუცილებელი მომსახურების გაწევისთვის საჭირო პერსონალი, ინფრასტრუქტურა, ლოგისტიკა და სხვა სამუშაო მექანიზმები. 	<ul style="list-style-type: none"> შესაძლოა, მოიცავდეს დაბრუნების პროცესს, ონლაინ მომსახურებას, სოციალური შეღავათების განაწილებას და სასაზღვრო ოპერაციებს. აუცილებელი მომსახურებისთვის საჭირო საკმარისი პერსონალის უზრუნველსაყოფად, შესაძლოა, რომ მოხდეს ნაკლებმნიშვნელოვანი ვალდებულებების მქონე პერსონალის ნაწილის გადანაწილება.

	<ul style="list-style-type: none"> მიღებულ იქნას დაჩქარებული შესყიდვის პროცედურები აუცილებელი საქონლისა და მომსახურებისთვის (IT, დამცავი აპარატურა და სხვა). 	<ul style="list-style-type: none"> საგანგებო მდგომარეობამ შესაძლოა, გაამარტივოს შესყიდვების პროცესი.
ცვლილებები მნიშვნელოვან ოპერაციებში	<ul style="list-style-type: none"> განისაზღვროს ახალი მიდგომები ზოგი მომსახურების/ფუნქციების განხორციელებაზე, მხედველობაში იქნას მიღებული ფიზიკური დისტანცირების საჭიროება. 	<ul style="list-style-type: none"> მაგალითად, აუცილებელი საქონლისა და სამედიცინო მარაგის განბაჟების დაჩქარება; გასვლითი საგადასახადო შემოწმება ჩანაცვლდეს კამერალურით; უზრუნველყოფილ იქნას მობილური ან ქსელური კონსულტაციები და ა.შ.
მონიტორინგი/ანგარიშგება	<ul style="list-style-type: none"> რამდენადაც ეს შესაძლებელია, მთავრობასა და სხვა ინსტიტუტებს (მაგ., სტატისტიკის ეროვნული სამსახური) გადაეცეს წარმოდგენილი საგადასახადო ვალდებულებების, შემოსავლების, იმპორტის/ექსპორტის მოცულობის, გადახდების, დაბრუნების, გადასახადის გადამხდელთა მოთხოვნის შესახებ სტატისტიკა. იმ ქვეყნებისთვის, რომლებიც ახორციელებენ შემოსავლების პროგნოზირებას, არსებული სიტუაციის წარმოსაჩენად განახლდეს მოდელი. 	<ul style="list-style-type: none"> ეს ხელისუფლებას დაეხმარება, რომ დაადგინოს კრიზისით გამოწვეული ეკონომიკური ცვლილებები.
სხვა აუცილებელი მომსახურების სახეები და პროგრამები		
დეკლარაციის შევსებისა და გადახდის ვადების გაგრძელებაზე გადაწყვეტილების მიღება, სხვა ქმედებები	<ul style="list-style-type: none"> საგადასახადო დეკლარაციების შევსების, წინასწარი გადახდის, გადავადების და სხვა ვადები შეიძლება გაგრძელდეს. 	<ul style="list-style-type: none"> ქვეყნებმა, რომლებსაც გააჩნიათ ლიმიტირებული გადახდის მეთოდები, უნდა განიხილონ გადახდის დამატებითი პარამეტრების დამატება მობილური ტელეფონებისა და სხვა ელექტრონული საშუალებებით.
შემოსავლების შენარჩუნება	<ul style="list-style-type: none"> განხორციელდეს იმ გადასახადის გადამხდელთა სეგმენტების იდენტიფიცირება და მონიტორინგი, რომლებზეც მოდის საგადასახადო შემოსავლის ძირითადი ნაწილი. გაიზარდოს შემოსავლების მონიტორინგის სიხშირე, რათა მოხდეს დროული რეაგირება შემოსავლის შეგროვების შემცირების შემთხვევაში. საჭიროების შემთხვევაში, განხორციელდეს საგადასახადო თანამდებობის პირების გადანაწილება გადასახადის გადამხდელების ჩართულობის, შესაბამისობისა და შემოსავლების შეგროვების უზრუნველსაყოფად. 	<ul style="list-style-type: none"> რაც შეიძლება მეტი შემოსავლის შეგროვება მნიშვნელოვანია სამთავრობო ხარჯებისთვის.
სამუშაო ძალის შემცირება იმ სფეროებში სადაც შემცირდა მოთხოვნა	<ul style="list-style-type: none"> სამუშაო ძალა არა მთავარი ფუნქციებიდან შეიძლება გადავიდეს მთავარი ფუნქციების შესასრულებლად 	<ul style="list-style-type: none"> შესაბამისი უნარების თანამშრომლები უნდა იყვნენ იდენტიფიცირებული გადაადგილებისთვის.
თალღითური სქემების აღმოჩენა	<ul style="list-style-type: none"> პროცესები რომ აღმოჩენილ იქნას თალღითობა და კრიზისის პროცესში მინიჭებული შეღავათების ბოროტად გამოყენება 	<ul style="list-style-type: none"> იძულებითი ღონისძიებები უნდა გაშუქდეს რათა მოხდეს კრიზისის ბოროტად გამოყენების პრევენცია და შენარჩუნდეს ნდობა საგადასახადო და საბაჟო სისტემების მიმართ.
IT სისტემის მხარდაჭერა		

სახლიდან მუშაობის გავლენა	<ul style="list-style-type: none"> • განისაზღვროს რა ცვლილებებია IT სისტემაში საჭირო რათა მიეცეს შესაძლებლობა თანამშრომლებს იმუშაონ სახლიდან • კრიზისის საწყის ეტაპებზე შეფასდეს და დაიტესტოს შესაძლებლობა კრიტიკული თანამშრომლებისთვის ფართომასშტაბიანი სახლიდან მუშაობის და მოქნილი სამუშაო პირობების შესაძლებლობა. 	<ul style="list-style-type: none"> • IT ინფრასტრუქტურა საკმარისია? საჭიროა თუ არა მეტი პროგრამული ლიცენზია?
ადმინისტრაციის მონაცემების უსაფრთხოება	<ul style="list-style-type: none"> • გადაწყვეტილება იქნას მიღებული დამატებით ზომებზე რათა უზრუნველყოფილი იქნას მონაცემთა უსაფრთხოება დისტანციური მუშაობის პირობებში • განისაზღვროს შეზღუდვები დაშვებებზე და კონფიდენციალური მონაცემების გადაცემაზე როდესაც თანამშრომლები მუშაობენ პირადი კომპიუტერებით და ელექტრონული ფოსტით. 	<ul style="list-style-type: none"> • IT სისტემაში შეჭრის მცდელობები შეიძლება გახდეს აქტუალური
მონაცემთა უსაფრთხოება დისტანციური სერვისისთვის	<ul style="list-style-type: none"> • განისაზღვროს შესაბამისი არხები მონაცემთა გაზიარების და ელექტრონული ფაილების გაცვლის • გადაწყვეტილება პროგრამულ უზრუნველყოფაზე რომელიც უნდა იქნას გამოყენებული და ამის კომუნიკაცია მომხმარებლებთან. 	
კომუნიკაცია		
შიდა	<ul style="list-style-type: none"> • გადაწყვეტილება იქნას მიღებული კომუნიკაციის სიხშირეს, თემასა და არხებზე, შეიქმნას ჯგუფები სოციალურ ქსელებში მენეჯმენტის ყველა დონეზე სადაც განხილული იქნება მიმდინარე საკითხები. • როდესაც აუცილებელია, ჯანდაცვის ორგანოების მითითებით ინსტრუქცია იქნეს გაცემული თანამშრომლებზე რომლებიც მნიშვნელოვან ფუნქციას ასრულებენ ანგარიშგება მოახდინონ ოფისთან დანარჩენი კი დარჩნენ სახლში. • პროფკავშირების ინფორმირება მოხდეს რეგულარულად 	<ul style="list-style-type: none"> • თანამშრომლები ინფორმირებული უნდა იყვნენ ახალი სამუშაო პირობების თაობაზე, ასევე კრიზისის განვითარების შესახებ. • თავიდან უნდა იქნეს აცილებული პირისპირ შეხვედრები
გარე	<ul style="list-style-type: none"> • გადაწყვეტილება იქნას მიღებული მთავარ დაინტერესებულ პირებთან - გადამხდელები, ბიზნესი, სამთავრობო სტრუქტურები, სხვა ქვეყნის საბაჟოები კომუნიკაციის შინაარსის, სიხშირის, არხების თაობაზე. • განსაზღვრული იყოს საკონტაქტო პირი სხვა ორგანიზაციებთან და პარტნიორებთან COVID19-თან დაკავშირებით • რეგულარული ანგარიშგება კრიზისის მართვის სამთავრობო გუნდთან 	<ul style="list-style-type: none"> • უზრუნველყოფა რომ „ერთი ხმა“ ისმოდეს ადმინისტრაციიდან
გადამხდელთა/მოვაჭრეთა მომსახურების ახალი არხები	<ul style="list-style-type: none"> • არხების შექმნა და გაფართოება გადამხდელების და საზღვრებს შორის მოვაჭრეების დისტანციური დახმარების მიზნით • ხშირად დასმული კითხვების შექმნა და ვებ-საიტზე გამოქვეყნება 	

II. კორონავირუსის გავლენის უწყვეტი მართვა და მომზადება ჩვეულ ბიზნესის პროცესზე გადასვლისთვის.

მას შემდეგ რაც გადაწყვეტილება იქნება მიღებული და განხორციელებული, შეიძლება იყოს უფრო გრძელი პერიოდი როდესაც ბიზნეს პროცესი არის შეწყვეტილი და საჭიროებს სპეციალურ ქმედებებს. გარდაუვალია რომ ამ პერიოდში შემოსავლების შეგროვება შემცირდება. თუმცა საგადასახადო ადმინისტრაცია შეიძლება მომზადებული დახვდეს ბიზნეს პროცესის ხელახლა გახსნას მისი შემოსავლების წყაროებზე მონიტორინგით და იმ ზომების მომზადებით რაც საჭიროა კანონმორჩილების ხელშესაწყობად, იქნება ეს ნებაყოფლობითი თუ იძულებითი. საგადასახადო/შემოსავლების ადმინისტრაციას სიტუაციასთან ადაპტაციის პროცესში შესაძლოა დაეხმაროს შემდეგი ქმედებები რათა უზრუნველყოფილი იყოს რომ მენეჯმენტი რეაგირებდეს ახლად წარმოქმნილი საჭიროებებზე როდესაც ქვეყანა ემზადება ბიზნესის ჩვეულ რეჟიმში დასაბრუნებლად. ქვევით მოცემულია ზოგი ასეთი ქმედება გასათვალისწინებლად:

ზომები რათა უზრუნველყოფილი იყოს მენეჯმენტის რეაგირება ბიზნეს პროცესების ჩვეულებრივ განახლებასთან დაკავშირებით.

1. მუდმივად შეფასდეს კრიზისის სტატუსი და არსებული ოპერაციების მისადაგება მოხდეს რისკის შეფასების შესაბამისად.
2. გაგრძელდეს თანამშრომელთა მხარდაჭერა რეგულარული კომუნიკაციის გზით რათა უზრუნველყოფილი იყოს რომ მათ აქვთ საჭირო ინსტრუმენტები სამუშაოს შესასრულებლად და ვირტუალური კონტაქტის შესანარჩუნებლად, განსაკუთრებით იმ თანამშრომლებს რომელთაც არ აქვთ ოჯახის მხარდაჭერის სისტემა.
3. განხორციელდეს ავადობის დონის მონიტორინგი ადმინისტრაციის თანამშრომელთა შორის და გაგრძელდეს იზოლაციის მართვა მათთან ვისაც ეხება.
4. გაანალიზებული იქნეს და მოხდეს დაკვირვება შემოსავლების შეგროვების წყაროებზე რათა გაგებულ იქნას სად არის შემცირება და საშუალება მისცეს ადმინისტრაციას შეიმუშაონ და განახორციელონ ზომები შემოსავლების ასაკრეფად როდესაც ბიზნესის ნორმალური ოპერირება აღდგება.
5. გეგმის მომზადების დაწყება ბიზნეს პროცესის სრული განახლების მიზნით მომსახურების დაბრუნების რიგითობის გათვალისწინებით. პოტენციური ქმედებები მოიცავს იმ პროგრამების აღდგენას რომელიც არ მოქმედებდა კრიზისის პერიოდში, თანამშრომელთა დაბრუნებას ჩვეულ ლოკაციაზე და თავდაპირველი სამუშაო ფუნქციების შესრულებას, კომუნიკაცია თანამშრომლებთან და გადამხდელთან თუ როგორ უნდა შეეწყოს ხელი კანონმორჩილებას კრიზისის შემდეგ, გეგმის შემუშავება რათა მოხდეს შეღავათების ადმინისტრირება, მაგ: გადადებული დეკლარირება და გადახდები და ასევე გეგმები აიტი სისტემის შენარჩუნებისთვის.

კრიზისის გადავლის შემდეგ საშემოსავლო ადმინისტრაციებმა უნდა გადახედოს მენეჯმენტის მოქმედებებსა და გადაწყვეტილებებს, რათ მოახდინონ გამოცდილების დოკუმენტირება და იდენტიფიკაცია, რომლის გამოყენება შესაძლებელი იქნება მომავალში.